

NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

Skuggasundi 3, 101 Reykjavík
Sími: 545 8800. Bréfasími: 545 8051
Netfang: nel@nel.is
Tilv.: NEL 21040001

Ákvörðun nr. 7/2022

Þann 12. janúar 2022 kom nefnd um eftirlit með lögreglu saman til fundar og tók eftirfarandi ákvörðun nr. 7/2022.

Málsatvik

Nefnd um eftirlit með lögreglu barst erindi [REDACTED] } móður [REDACTED] þann 30. mars 2021. Í erindinu gerir [REDACTED] athugasemdir við handtöku á [REDACTED] og nokkrum öðrum [REDACTED] þann 21. mars 2021 á [REDACTED] gerir athugasemdir við misvísandi upplýsingar lögreglu til forráðamanna [REDACTED] en [REDACTED] því ólöggráða. [REDACTED] er einnig ósátt við að [REDACTED] hafi verið í haldi lögreglu í 5 klukkutíma eftir að skýrslutöku lauk og ekki verið haft samband við hana til að vera viðstödd skýrslutökuna. Hún hafi margsinnis hringt í lögreglu daginn eftir handtökuna og beðið um að fá að vera viðstödd. Þá hafi [REDACTED] hvorki fengið að hitta lögfræðing né barnaverndarfulltrúa fyrr en síðdegis daginn eftir handtöku. Í erindinu segir einnig að [REDACTED] hafi verið vistaður í 23 klukkustundir í fangaklefa lögreglu og að lögregla hafi tekið síma hans af honum við handtöku og hann ekki fengið hann til baka fyrr en 8 dögum seinna.

Nefnd um eftirlit með lögreglu óskaði eftir upplýsingum frá Lögreglustjóranum á Norðurlandi eystra með bréfi þann 12. apríl 2021.

Forsendur nefndarinnar

1.

Nefnd um eftirlit með lögreglu starfar á grundvelli VII. kafla lögreglulaga nr. 90/1996, sbr. breytingar á þeim með lögum nr. 62/2016. Helstu verkefni nefndarinnar, sbr. 1. mgr. 35. gr. a í nefndum lögum, eru að taka við kærur á hendur starfsmanni lögreglu fyrir ætlað refsivert brot við framkvæmd starfa hans annars vegar og taka við kvörtunum vegna starfsaðferða lögreglu eða framkomu starfsmanns lögreglu sem fer með lögregluvald hins vegar. Undir hið síðarnefnda falla kvartanir vegna háttsemi eða starfsaðferða sem ekki verða taldar refsiverðar en gætu meðal annars leitt til þess að lögreglumaður yrði áminntur í starfi eða æskilegar breytingar gerðar á starfsháttum og verklagi. Nefndin skal, sbr. 2. mgr. 35. gr. a, greina hvað felst í crindum sem heru berast og koma þeim til meðferðar hjá viðkomandi embætti.

Með vísan til framangreinds fellur það almennt ekki undir valdsvið nefndar um eftirlit með lögreglu að endurskoða eða fjalla um almennt mat lögreglu á beitingu úrræða á grundvelli lögreglulaga eða almennt um framkvæmd rannsóknar sakamála, beitingu rannsóknarúrræða eða um ákvarðanir handhafa ákærvalds um það hvort rétt sé að gefa út ákæru í máli. Hlutverk nefndarinnar er hins vegar að taka afstöðu til þess hvort um sé að ræða ámælisverðar starfsaðferðir eða framkomu lögreglumanna við framkvæmd slíkra verkefna. Í því felst nánar tiltekið (og til dæmis) að taka afstöðu til þess hvort kvartað sé yfir því að

háttsemi þeirra starfsmanna lögreglu sem að máli komu hafi ekki verið í samræmi við eðlilega starfshætti eða lög eða hvort starfsaðferðir hafi að öðru leyti farið út fyrir það sem eðlilegt var í því tilviki.

2.

Lögreglustjórinn á Norðurlandi eystra svaraði beiðni nefndarinnar frá 12. apríl 2021, með bréfi þann 24. maí 2021. Meðfylgjandi svari embættisins voru gögn í málinu.

Í gögnum málsins kemur fram að þann 21. mars 2021 hafi lögregla verið kölluð til á Sjúkrahúsið á Akureyri vegna líkamsárásar sem hafi átt sér stað skömmu áður við [REDACTED] á Akureyri. Þar hafi verið stödd fimm ólöggráða ungmenni á aldrinum [REDACTED] og hafi tvö þeirra verið með áverka eftir árásina. Fram kom hjá ungmennunum að þau hafi öll verið saman í bifreið á leiðinni á [REDACTED] þar sem einn úr hópnum hafi verið búinn að mæla sér mót við aðila [REDACTED]. Stuttu síðar hafi komið þar að önnur bifreið og tveir karlmenn stigið út. Annar þeirra hafi komið að bifreið þeirra til að ræða við þann [REDACTED] og sá hafi síðan veist að þeim sem var að [REDACTED] og hrífsað það af honum. Þá hafi hinn [REDACTED] komið hlaupandi og lamið til þess sem var að [REDACTED] með kylfu eða hamri, auk þess sem hann hafi gengið aftur fyrir bifreiðina og brotið rúður í afturhlara bifreiðarinnar og aðra afturrúðuna.

Skömmu síðar hafi bifreið sem svaraði til lýsinga ungmennanna verið stöðvuð og í bifreiðinni verið sex ungmenni. Grunur hafi vaknað um að þetta væru gerendur í málinu þar sem lýsing farþeganna passaði. Lögreglumennirnir hafi fengið að skoða bifreiðina og fannst þá [REDACTED] sem passaði við lýsingu. Tekin hafi verið ákvörðun um að handataka þá sem í bifreiðinni voru vegna gruns um líkamsárás og hafi þeim á vettvangi verið kynnt réttarstaða sakborninga.

Ljóst hafi verið að málið væri umfangsmikið og var mikilvægt vegna rannsóknarhagsmuna að ná utan um málið, tryggja sönnunargögn og upplýsa um þátt hvers og eins í brotinu. Hafi því verið tekin ákvörðun um að vista sakborninga á lögreglustöð. Um það bil tveimur klukkustundum eftir að sakborningarnir voru handteknir hafi verið haft samband við fulltrúa barnaverndar á Akureyri, móður [REDACTED] og fulltrúa barnaverndar Reykjavíkur þar sem [REDACTED]

Þá kemur fram í gögnunum að [REDACTED] móðir [REDACTED] hafi mætt á lögreglustöðina á Akureyri kl. [REDACTED] daginn eftir handtökuna og hún verið upplýst um að haft yrði samband við hana þegar [REDACTED] yrði tekinn í skýrslutöku. [REDACTED] hafi hringt á lögreglustöðina um kl. [REDACTED] sama dag og fengið upplýsingar um stöðu máls. Skýrsla hafi verið tekin af [REDACTED] kl. [REDACTED] en viðstaddir hana hafi verið tveir rannsóknarlögreglumenn, tilnefndur verjandi [REDACTED] og fulltrúi Barnaverndar. Ekki hafi verið gerðar athugasemdir við framkvæmd skýrslutökunnar af hálfu sakbornings, tilnefnds verjanda eða fulltrúa barnaverndar. [REDACTED] hafi verið látinn laus kl. [REDACTED] sama dag, þegar rannsóknarhagsmunir stóðu ekki lengur í vegi fyrir því að hann yrði látinn laus.

Í gögnunum kemur einnig fram að þegar [REDACTED] hafi verið handtekinn hafi verið lagt hald á síma hans í þágu rannsóknar málsins og hann undirritað heimild lögreglu til öflunar gagna úr síma- og tölvubúnaði daginn eftir. Tveimur dögum síðar hafi [REDACTED] haft

samband við rannsóknarlögreglumann og lesið honum pistilinn fyrir að hafa haldlagt síma [REDACTED]. Hún teldi engar forsendur vera fyrir því að halda símanum og krafðist þess að fá hann afhentan. Sama dag hafi verið ákveðið að senda símann til tæknideildar LRH til frekari rannsóknar. Þann 26. mars hafi [REDACTED] hringt á lögreglustöðina og verið mjög ósátt við að hafa ekki fengið símann afhentan og afturkallaði heimild til rannsóknar á símanum. Þremur dögum síðar hafi [REDACTED] hringt aftur á lögreglustöðina og verið afar ósátt við að hafa ekki fengið upplýsingar um hvar síminn væri. Hún kvaðst hafa hringt í munadeild LRH og fengið þær upplýsingar að síminn væri ekki þar. Var hún þá upplýst um að síminn hafi ekki verið sendur í munadeild heldur til rannsákara hjá LRH. Þann 30. mars 2021 hafi móðir [REDACTED] veitt samþykki fyrir því að síminn yrði skoðaður með því skilyrði að rannsókninni yrði hraðað eins og kostur væri. Sama dag hafi verið haft samband við tæknirannsóknardeild og ákveðið að síminn yrði rannsakaður daginn eftir.

Í gögnunum segir jafnframt að [REDACTED] hafi átt fjölmörg samskipti við saksóknarfulltrúa og aðra starfsmenn embættisins. Á sama tíma hafi tilnefndur verjandi [REDACTED] einnig átt í ítrekuðum samskiptum við rannsákara og saksóknarfulltrúa.

3.

Ekki heyrir undir valdsvið nefndarinnar að endurskoða eða fjalla um almennt mat lögreglu á beitingu úrræða á grundvelli lögreglulaga eða almennt um framkvæmd rannsóknar sakamála. Hins vegar fellur það undir valdsvið nefndarinnar hvernig tilteknir þættir lögreglustarfsins eru framkvæmdir eða ef lögregla lætur hjá líða að sinna lögmætu hlutverki sínu, sbr. 2. gr. laga nr. 90/1996, þ.e. að gæta almannaoýggis og halda uppi lögum og reglu, að leitast við að tryggja réttaröryggi borgaranna og stemma stigu við afbrotum og koma í veg fyrir athafnir sem raska öryggi borgaranna og ríkisins, vinna að uppljóstrun brota, stöðva ólögmæta háttsemi og fylgja málum eftir í samræmi við það sem mælt er fyrir um í lögum um meðferð sakamála.

Almennar málsmeðferðarreglur stjórnsýslulaga gilda um starfsemi lögreglustjóra og er að finna í 3. og 4. kafla laga nr. 37/1993. Þær meginreglur sem þar er að finna kveða á um að stjórnvald hafi leiðbeiningaskyldu og skuli taka ákvarðanir í málum svo fljótt sem auðið er og skýra málsaðila frá því ef afgreiðsla máls muni tefjast og hvenær ákvörðunar er að vænta.

4.

Undir verksvið nefndar um eftirlit með lögreglu fellur að greina hvort erindi sem henni berast vegna háttsemi lögreglu feli í sér kvörtun yfir starfsháttum eða kæru vegna ætlaðrar refsiverðrar háttsemi starfsmanna lögreglunnar. Með erindi [REDACTED] eru gerðar athugasemdir við starfshætti lögreglu vegna handtöku og vistunar [REDACTED] sonar [REDACTED] í fangaklefa þann [REDACTED].

Nefnd um eftirlit með lögreglu fór ítarlega yfir erindi [REDACTED] og þau gögn sem henni bárust frá Lögreglustjóranum á Norðurlandi eystra. Yfirferð nefndarinnar leiddi í ljós að ekkert athugasvert hafi komið fram við starfsaðferðir lögreglu. Nefndin telur lögreglu hafa aðhafst innan þeirra heimilda sem lögreglu eru gefnar með lögum nr. 90/1996 líkt og gögn

málsins bera með sér. Nefndin hefur því ekki forsendur til að aðhafast frekar vegna þess erindis [REDACTED]

Niðurstaða

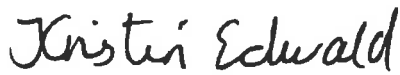
Nefnd um eftirlit með lögreglu telur ekki tilefni til að aðhafast frekar vegna erindis [REDACTED]

Reykjavík, 12. janúar 2022



Skúli Þór Gunnsteinsson

formaður



Kristín Edwald



Þorbjörg L. Jónsdóttir